

УДК 573

Галябарда Н.- ст. гр. 14

Гусятинський коледж Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА ВЕРХРАТСЬКОГО

Науковий керівник: Саска Г.В.

В історію української науки Іван Верхратський (1849-1919), уродженець с. Більче-Золоте Борівського повіту (предки ж походять з с. Кривенького Гусятинського повіту), увійшов як природодослідник, мовознавець, культурно-освітній діяч, етнограф, журналіст і письменник. Творчий доробок вченого, за даними М. Худаш, становить понад 200 друкованих праць. Багатогранна діяльність Івана Верхратського розгорталася у другій половині XIX СТ., коли у Галичині поступово в умовах проростання різних соціально-політичних і культурних течій утвердились прогресивні тенденції українського національного відродження. За видатні педагогічно-наукові заслуги вчений був обраний почесним членом Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, заслуженим професором української академічної гімназії у Львові. Іван Верхратський був першим учителем української мови та літератури Івана Франка. Великий Каменярь виявляв шанобливе ставлення до свого учителя та вдячність за те, що саме він розвивав його літературний нахил, виховував любов до рідного краю і мови, допитливість.

Не менш важливим є педагогічний доробок видатного вченого, який набуває особливої актуальності в умовах сучасної української національної школи. Педагогічна сторона діяльності Івана Верхратського пов'язана із написанням українських підручників. Як активний член товариства «Просвіта», він доклав чимало зусиль для розвитку українського шкільництва. Першими навчальними підручниками стали перекладені Іваном Верхратським з німецької мови «Ботаніка» для гімназій, з польської – підручники з ботаніки та мінералогії для середніх шкіл. У 1895 р. виходить перший підручник Івана Верхратського «Зоологія на низшій класі шкіл середніх», який за життя автора перевидавався чотири рази, і протягом усього дорадянського періоду українська молодь Галичини навчалась за цим підручником.

Згодом ним було створено шкільний підручник з мінералогії та перший український підручник із зоології для університетів, який через брак коштів, на жаль, не був опублікованим. У 1898 р. Іван Верхратський підготував підручник «Ботаніка на низшій класі шкіл середніх», який після смерті автора опрацював і впорядкував Іван Сметанський (1922 р.).

Підсумовуючи сказане, слід зазначити, що проаналізований підручник з ботаніки є оригінальним і своєрідним. Незважаючи на значний обсяг наукової інформації, зміст підручника є доступним для учнів, інформативний виклад матеріалу супроводжується завданнями, які сприяють активізації пізнавальної діяльності школярів. Зо обсягом систематичної інформації цей підручник має перевагу над сучасним, оскільки цілісно відображає систему рослинного світу, його різноманітність. Розвиток знань про систему рослинного світу у підручнику Івана Верхратського здійснюється за дедуктивним принципом і носить динамічний характер.

Список літератури:

1.Л.Величко – «Біологія і хімія» -К..1998

2.Г.Боднарченко–«На допомогу ботанікам»-К..2003